

L. 1850 pride toraj na svetlo „Lexicon linguae slovenicae veteris dialecti“; tisto leto še spiše Miklošič „Lautlehre der altslovenischen Sprache“ in za njo tudi „Formenlehre“. Kako je Metelko želel slednjega novega dela njegovega, spričuje tudi naslednje pismo:

Prečastiti Gospod Profesor!

Ne Turek — ampak naš častiti rojak gosp. Ignaci Knobler, general-vikar srednje Afrike, Vam bo to pisemce v roke podal. Morebiti po tem prijetlu in Vaši blagovoljnosti dosežem, kar sicer po nobeni ceni nisim mogel dobiti, namreč Vaše »Lautlehre«. Skažite mi, Vas prošim, to prijaznost in dajte te bukve pričujočemu, ki Vam bo ceno ročno poravnal, in mene z njim zveselil. Zakaj jih bukvarji ne morejo dobiti, ne vem, pa upam, da se bo sčasoma zjasnilo. Ne zadržujte luči tistimu, ki po njej hrepeni, in je po toliki iz Vaših slavnih del prejeti svetlobi do Vas poln hvaležnosti in poštovanja

Vaš

V Ljubljani 29. kimovca 1850.

sluga naj ponižniši

Fr. Metelko.

Letošnja šolska naznanila.

1. „Jahresbericht der k. k. Lehrerbildungsanstalt zu Laibach“ ima na čelu sostavek „Zur Lehrerfortbildung in Krain“, ki ga je spisal glavni učitelj g. L. v. Gariboldi. Ne bi bili pričakovali od prve c. k. izobraževalnice za učitelje v deželi namesti mirnega, znanstvenega spisa (kakoršnega imajo in so ga imeli vsi drugi tukajšnji programi) tako strastnih napadov na vse, kar se je do sedaj v deželi za šolstvo storilo. Zeló dvomimo, da bi bila to prava pot, ktera mlade, nastopne učitelje vodi do samostalnega izobraževanja. Koliko nam je v tem sestavku g. v. Gariboldi povedal in pokazal resnice, koliko laži in koliko enostranske pedagogične vednosti, bodedo drugo pot dokazali. Učiteljskih pripravnikov bilo je na koncu leta v vseh treh tečajih 39, učencev v vadnici pa 232. Za učitelje sposobni so letos: Bernard Karl iz Bohinja, Kovač France iz Dola, Levstik Anton iz Sodražice, Lindner Valentin iz Ljubljane in Starec Matija iz Sodražice. Novo šolsko leto začne se 1. okt. t. l. Novi pripravniki sprejemljejo se 28. in 30. sept. v pisarnici c. k. izobraževalnice za učitelje. Da se sprejmó, morajo biti 15 let stari, po telesu zdravi, lepega vedenja in morajo biti izomikani, kar morajo pokazati pri sprejemnem spraševanju.

2. „Letno sporočilo prve mestne čveterorazredne ljudske šole pri sv. Jakobu v Ljubljani“ ima v vvodu besedo „staršem“, imena 7 učiteljev in dva kateheta, ki so to leto podučevali 523 učencev vkup 112 ur na teden. Pri tej šoli vstanovlja se knjižnica za učence. Vsi šolski prijatelji naj bi pripomogli k tej koristni napravi!

3. „Letno sporočilo druge mestne čveterorazredne ljudske šole v Ljubljani“ ima v slovenskem in nemškem jeziku spredaj spis: „Domača izreja in njeni nasledki za prihodnost“. Učitelj je bilo v tej šoli 6 in 3 gg. katehetje, kateri so 764 učencev po 157 ur na teden podučevali. Učencev po narodnosti je bilo: Slovencev 426, Nemcev 37, Lahov 11 in 1 Hrvat.

4. „Jahresbericht der Mädchenvolksschule bei den Ursulinen zu Laibach“ kaže učni načert, šolske čertice in v vsem vkup 1018 učenk, med kterimi je bilo v vnanji šoli 814 Slovenk, 36 Nemk, 3 Čehinje in 4 Lahinje.

5. „Letno sporočilo očitne čveterorazredne ljudske šole v Kranji“ naznanja prednike in učitelje, kaže šolski dnevnik, do-brotnike šole in napredek šolske mladine, ktere je bilo v vseh štirih raz-redih 140 učencev in 108 učenk, v nedeljski pa 54 učencev in 61 učenk, vkup 363.

Književstvo.

„Slovenska Matica“ dala je na svetlo dve krasni knjigi, in sicer: »Prirodopis živalstva“ za spodnje razrede srednjih šol, izdal dr. Al. Pokorny, poslovenil Fr. Erjavec, prof. na c. k. viši realki v Gorici, drugo predelano in pomnoženo izdanje s 490 podobami; v Pragi, natisnil H. Mercy. — „Prirodopis rastlinstva“ za spodnje razrede srednjih šol, izdal dr. Al. Pokorny, poslovnil Ivan Tušek, prof. c. k. gimn. v Ljubljani; drugo predelano in pomnoženo izdanje s 350 podobami; v Pragi, natisnil H. Mercy. Zraven teh dveh prelepih knjig pa smo dobili od Matice tudi še tri zemljevide: Afriko, Avstralijo, in evropejsko Rusijo. Priznavati mora vsakdo, da „Slov. Matica“ častno spolnuje svojo lepo nalogo: pospeševati domače slovstvo. Tudi družba sv. Mohorja nam je to pot naše slovstvo pomnožila s prav zanimivimi knjigami. Razposlala je: „Življenje svetnikov“ 7. snop, „Življenje Kristusovo“ 4. snop, „Kupčija in obertnija“, „Umni živino-rejec“, „Slov. večernice“ 27. zv., „Koledar“ za l. 1873. Res, Matica in družba sv. Mohorja ste dve zlati zalogi za naš narod. — V Pragi pri F. Tempsky je prisla na svetlo prav izvrstna računica pod naslovom: „Angewandte Arithmetik“ und einfache Buchführung für Bürger-, Handels- und Gewerkschulen von Dr. Fr. Ritter v. Močnik, Kdo ne pozná izvrstnih računarskih knjig dr. Močnikovih! Kakor druge, tako je tudi ta prav djanjsko vravnana, in jo živo priporočamo tudi ljudskim učiteljem.